

Մ.Ա.ՅԻՐԱՎԱՆ ՍԻՐՏԵ

Անհատների հրեշտակը սրտ մը ձեռքին՝
քնարաց եւ ժպտուն՝ մոռելին տներ մտաւ,
Հոն եկած էին բազմաթիւ ազգականներն ու
բարեկամները երեսասարդ ենթեցեալին որ կը
հանգչի ծաղկապիտ աղբոյի մը վրայ,
խառնաշփոթ մազերը նախաին շուրջ տանիքն
սողաւարտի մը պէս: Անոր խոնկի զայն ձեռ-
ները խաչածն էին, ու զեղին վրայ արեւին
ոյսը որ բառիչ կարմիր փառազոյշն էր քա-
փակցիր, անոր զիծերուն կուսար անդորտեւե-
մախօղի մը երեւոյթը: Բայց տունին մէջ կոչ
չային շատեր:

Անհատների հրեշտակը իր ձեռքի աշտով
ամեն միկուն սիրտը կը խոցէր, ցայռող ար-
իւնը հաւաքելով հոգի՝ քրծուած բաժակի մը
մէջ: Բայց վերները շուտով կը գոչուէին եւ
անոնցմէ հոսող արիւնը՝ որ սուր էր, կը ցաւ-
փէր ստանց հեծք մը ձգելու բաժակին մէջ:

Հրեշտակը կորցաւ տանիքին սիրտը խոցե-
ցեց, ու ինքնաբերաբար տեսնուեց որ միջեւ իսկ
արիւնի տոգոյն կաթիլ մը չէր մնացած բաժա-
կին խորը, քոսոր փայտի մը բերքին պէս:

Բայց միշտ խոցողներ կային, եւ շատերն
դիմէին վրայ կը յայտնուէր վիշտը տարօրինակ
արտայայտութեամբ:

Ան բոլոր սենեակներէն անցաւ, ու միա-
ւորեւ անկիւնի մը մէջ տեսաւ գլուխը ծուն-
կերուն վրայ՝ անոր պէս խառնաշփոթ, մեռելին
նշանաւոր: Հրեշտակը մօտեցաւ առաքաւորեալ,
իր հոգիին անդրադարձումը տեսնել կարծելով:
Բայց անոր սիրտէն ալ միայն սեւ արիւն ցայ-
եցաւ: Ան շատ զեղեցիկ էր, եւ անոր այն-
րուն մէջ որովհէտ շատ կապոյտ էին եզրաշտի
երկիւնքին պէս, Յոյսը, կեանքին անաւանան
սիրը կը ժպտէր...

Անհատների հրեշտակը նանցաւ մեռելին
հայրը որ նստած էր սեւերին մօտ: Անոր աշ-
տով կարծես չէին լացած երբեք: Բայց մոխ-
րագոյն մազերը խորշումաւոր նախաին վրայ
կ'իյնային տարիներու ունայն պակսին պէս: Հր-
եշտակը հպեցաւ հայրական արիւն իր հեղին
սրտով: Արիւնը բոլորովին վարդագոյն չէր,
շուտով չի ցաւեցաւ, եւ անոր կարմրափառ
գոյնը կարծես բախտեցեց անօրին մասնակնե-
րուն: Ինչպէս քուրմներ կան որովհէտ արակիւն

ծախիքներէն կը փախչին իրենց հոգիին տա-
խիքները ձգելով անոնց մէջ, եւ երբ այնչա-
նասարկ են տրուակները, դեռ երկուր ժամանակ
անոնց շուրջ կը յաճի փառաւոր զինուորիկներ
ծաղկեցներուն...

Անհատների հրեշտակը չէր տեսած մեռելի
այն ասէն պատաւ կիւն մը որ այնքան փոք-
րիկ էր. պզտիկցած, պզտիկցած իր սգաւոր
տառապանքին մէջ: Մօտեցաւ: Կիւնը որ մայրն
էր, վերցուց հրեշտակին իր արտաւարտող աշ-
տով որովհէտ ժպտեցաւ յանկարծ... Աշտը զար-
նուած էր արիւն ու վերքէն արիւնը կը բոլորէր
այնքան շատ կարմիր, այնքան վարդագոյն ու
զեղին որ երբ հրեշտակը քնարացորին կը հե-
ռանար, անոր ձեռքին մէջ հոգի բաժակը ան-
մահական կարմիր շուշանի մը կը նմանէր...

Ու ցաւագին հրեշտակը, հոգեզոհալ ընդ-
րանով երբ երկինքին պատշաճը դարձաւ, եր-
կանցեց որ մոռցած էր հրեղին սրտը մօրը
մէջ...

Բանիք

ԱՐՄԷՆ ԵՐԿՐԱՅ

Մ.Ա.ՅԻՐԱՎԱՆ ***

Ըստ որում միտքը մեր տալանով, միտքովով
Անքիւ աղիւններով չի հ տանն ասէն:

Ըստ որում այն բանը՝ զոր կը կապենք միկուն
Կը փախչին, կը փրփին:

Ըստ որում մեր հայրեր ու մայրեր զայն հոն՝
Ուր անհեթա էսէնէն պիտի երթանք միկ օր:

Ըստ որում մեր անոյշ սիրտունը զաւակներ
Մեզիկ յառաջ մտնան:

Ըստ որում այն հողը՝ ուր գլուխը խնայուեց
Կը քրքաւ այնքան յորդապատէ արցունքով,
Իր ասին ունի արդէն մեր զարմի արմատներ
Ու նաեւ ծաղկեցներ:

Ըստ որում սիրելեաց արձակած ծայրերուն
Սիրտով իրենց կողմէն կը խառնեն իրենց ծայր:
Ըստ որում նոյն իսկ մեր պատշաճներն այս օրուն
Լի են հին տներներով:

Ըստ որում հոգեզոհալ հիացման պատման
Ցախն յորդիլ զեղուչն ալ կ'զգանք անպատշաճ:
Ըստ որում կեանքը մեր անօր մ'է՛ չեցնեն
Կամ պարսկէն անհնար,

Ըստ որում կենսակի մեջ որչափ երբևէ յառաջ
Ա՛յնքան ստուերներու մեջ կը ծփին մըին.
Ըստ որում խաբէրայ յայտը ա՛յ ասկի ետ
Ըսեցիք սոս չունի.

Ըստ որում ժամացոյցն երբ ժամը կը զարնէ՝
Վաղուան համար քան մը շխտասնար մեզի.
Ըստ որում ա՛յ ճամբան մեր հանդիպածներին
Ո՛չ մեկը ժամօր է մեզ,

Միտքդ մեր այս կենցաղին հետացուր.
Բու քոյր երազանք հոս ա՛յ գործ չունենան.
Բու մարգրիտ հիմայ մեր կոնակաց մեջ չի.
Ճամբայ մերինը չի:

Երբ գիշերն երկնի վրայ չես տեսնէր աստղեր՝
Ծովերու կոնակաց մեջ եկուր ու օրօրու՝.
Դիշերը ֆոգարկուած է մահու համանուն.
Կոնակներն ալ աղի են ճիշդ ծովու նման:

Աստերն ու անդունդ խորհուրդ մ'ունին քա-
Ռուն մեջ քափակեցի ոչ միկու հնար է. [Բուն՝
Աստուած հրամայած է անոնց յուրիւն
Միջեւ որ հասնի ժամն անոնց յայտնելուն.

Ուրիշ աշխարհ ի գո՛ւր, այս անհամար ականջ
Ջանացած են խորերն սուգուիչ ու սրտեղ.
Ուրիշ աշխարհ դիտելով այդ խորանդունդ երկինք՝
Լեզուած են ստուերով:

Դուն այս գիշերային աշխարհին հանդարտիկ՝
Մշտն համար խնդրէ՝ դիւր, խաղաղութիւն.
Խնդրէ՝ կարիք մը այդ սափորին, ու երգ մը
Այդ նուազանհանդիսին:

Դուն միս կիներուն վերեւն սառաւնէ՝,
Աղուոր աշխարհ յաճին հոգիներու կայան
Եղող երկնից, նաեւ գերեզմանաց կայան
Եղող երկրի միջեւ:

ՎԻՔԹՕՐ ՀԻԿԿՈ

Թարգ. ՄԵՍՐՈՊ ԴՈՒՊՍԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

1. ԲԱՍՏԻ

Այժմ յառաջ բերենք այդ գրոյցներէն մէկ
քանին. պիտի տեսնենք թէ անոնք բարձր
խաչակական ձգտումներ կը պարունակեն:

Բախտը ինչպէս մեր, նոյնպէս և ու-
րիշ ժողովուրդներու հաւատալիքներուն
մէջ մեծ տեղ մը բռնած է: Բախտին գա-
ւառանքը մեր ժողովուրդին մէջ մեղեա-
ցուցիչ է, ուրիշ բառով՝ մեր ժողովուրդը
չի սպասեր որ մինչդեռ ինքը անգործ կը
նստի, կրնայ յանկարծ իր վիճակը բարեա-
րիւ բախտին մէկ բարեբաւասիկ շնորհովը.
ընդհակառակն կը դառնի որ ամէնէն զե-
ղեցիկ, նպաստաւոր բախտն իսկ անօգուտ
է, եթէ մարդ չկարենայ իր զատողութիւ-
նը գործածելով՝ օգտուիլ գիտնալ: Պատ-
մեմ մէկ երկու գրոյցներ այս մասին:

Բախտ գրողը: Անյաջող երկրագործ մը
կ'երթայ իր բախտը բանալ տալու բախտ-
գրողի մը. ճամբուն վրայ կը հանդիպի
(1) գայլի մը որ ինքն ալ անյաջող կը
յանձնարարէ իրեն որ իր բախտն ալ բա-
նալ տայ, (2) մեծ ձուկի մը ջուրին եզեր-
քը, սա ալ կ'ուզէ գիտնալ թէ ե՞րբ և
ինչպէս պիտի ազատի իր գլխու ցաւէն,
(3) որբւայրի մը, որ կ'ուզէ նմանապէս
իր բախտը բանալ տալ: Վերջապէս երկ-
րագործը կը հասնի բախտ-գրողին որ ա-
լեհեր, պատկառելի ձերբունի մըն է, նըս-
տած իր բախտախնդրական արհեստին գոր-
ծիքներուն մէջ: Երկրագործը կարգաւ կը
պատմէ իրեն եղած յանձնարարութիւննե-
րը. ձերբունին կը պատասխանէ երկրա-
գործին թէ քու բախտդ է գտնել արտիզ
զուխը թաղուած ոսկելից աման մը. թէ
այրիւն բախտն է ամուսնանալ, ձուկինն
է՝ դուրս նետել բերանէն թանկագին աղը
որ կը գտնուի իր բերանին մէջ, գայլինն
է՝ բռնել, յօշոտել անխելք մարդը որուն
կը հանդիպի: Երկրագործը կը դառնայ,
կատարելու իրեն ըստածները, կը մերժէ
հարուստ կնոջ ձեռքը, չ'առնէր աղը գոր
ձուկը դուրս նետած է բերանէն, իսկ գայ-
լը կը յօշոտէ անխելք երկրագործը որ չէ
կրցիր օգտուիլ իր ոտքը եկած բախտէն: